

meste: hjemligt Brevstof, Regnskaber, Matrikler, Love og Forordninger. Han studerer Kort, og han vandrer, har Øjnene med sig i Studerekamret som i Naturen. Det uendelig smaa, det, som andre gaar forbi, fanger hans Opmærksomhed. Han kan aldrig faa Kendsgerninger nok, men deler fuldtud sit Slægtleds Sky for Hypotesen. Der er dog en Enhed i denne Mangfoldighed. Alle Iagttagelser, den hele indsamlede Viden har eet Maal — at oplyse om Danmarks Land og Folk, at bære Sten til den Danmarks Riges Historie, han søgte at bygge op paa sin Manér, dybt fortrolig med svundne Tidens Forhold og Tankesæt. Det lovbundne i Navneskik, Konservatismen i vore Landboforhold, Udviklingens ubrudte Sammenhæng lærte hans Studier ham.

Han gav sig helt hen i det historiske Arbejde. Skepsis, der ofte overfalder Videnskabens Tjenere ved Vejens Midte, kom ikke over hans Tærskel, og *vita activa* ud over Embedsgerningen havde ingen Fristelser for ham. Han vilde kun det ene — et Liv i Studier og Tænkning, i Samleven med Fædrelandet gennem Aarhundrederne.

Ellen Jørgensen.

24. Oktober 1935 døde Henri Pirenne 72 Aar gammel. Han var udgaaet af den belgiske historiske Skole, der i Firserne stod under stærk Indflydelse af tysk historisk Methode og tysk akademisk Undervisning. Pirenes Lærere Godefroi Kurth og Paul Fredericq, begge fortrinsvis koncentrerede om Studiet af Middelalderen, havde samme Betydning for Belgiens Historikere som Erslev hos os. Ogsaa fra den omtrent jævnaldrende Karl Lamprecht, hvis »*Deutsche Geschichte*« begyndte at udkomme 1891, fik Pirenne Impuls. Under den heftige Lamprechtske Fejde tog han klogt og overlegent til Orde og pegede paa det værdifulde i den tyske Historikers Ideer og Arbejder (*Revue historique* LXIV 50—57 [1897]).

Det skyldtes Lamprecht, at Pirenne kom til at skrive sit Lands Historie, idet han som Leder af Heeren og Ukerts »*Geschichte der europäischen Staaten*« opfordrede ham til dette Arbejde. 1899 kom Bd. I af »*Geschichte Belgiens*« (i Oversættelse ved Fr. Arnheim), som efterfulgtes af endnu 3 Bind, det sidste i 1913. Derefter afbrød Krigen Samvirke med Tyskland. Men imidlertid var i Aaret 1900 Bd. I af Pirenes Værk udkommet paa Fransk i Bruxelles, og heroisk blev *Histoire de Belgique* ført igennem trods alt, hvad Aarene bragte — 1932 afsluttedes Bd. VII, der naar op til 1914. Pirenne begyndte som Specialist i Middelalderens Historie — i Bd. I, rigt paa Viden og Ideer, udfolder han sig —

men alt som Arbejdet skred frem, førtes han ud over Specialistens Grænser, i store Træk tegnede han Udviklingen og karakteriserede Belgiens ejendommelige cosmopolitiske Kultur. Tunge Oplevelser har givet Værkets sidste Del Myndighed og Varme; man mærker paa mange Maader, at det er en livserfaren Mand, der skriver, en klog og rummelig, uafhængig Mand, hvis eneste Maal er at forstaa Fortiden og gøre Rede for den Indsigt, han har vundet¹.

Histoire de Belgique var Pirennes Hovedværk, men han har haft meget andet Arbejde mellem Hænder — Udgiverarbejde (G. Espinas et H. Pirenne: *Recueil de documents relatifs à l'histoire de l'industrie drapière en Flandre* [1906—1924]) — bibliografisk Arbejde (*Bibliographie de l'histoire de Belgique* [3. Udg. 1931]); — Afhandlinger, der var banebrydende første Forsøg som Studierne i 1890erne over de middelalderlige Byers Oprindelse i »Revue Historique« (jfr. den lille Bog, der samler mange Aars Arbejde: *Les villes du Moyen Age: essai d'histoire économique et sociale* 1927), eller dristige Theser som *Un contraste économique. Mérovingiens et Carolingiens* i *Revue belge de philologie et d'histoire* 1923. Til de to store Foretagender Halphen: *Peuples et civilisations* og G. Glotz: *Histoire générale* bidrog han med klare Oversigter, Forbilleder for Skitser af den Art: I faa Ord formaaede han at sige meget, fordi hans Viden var saa omfattende.

Pirenne, der i 1923 var Præsident paa Historikerkongressen i Bruxelles, de sejrende Magters Congres, stillede sig forrest i Rækken af de Historikere, der under Kohts Tilskyndelse og Virken forberedte Genoptagelsen af det internationale videnskabelige Samarbejde.

Ellen Jørgensen.

16. April 1935 døde Professor ved Sorbonne Gustave Glotz 73 Aar gammel. Gustave Glotz stammede fra Haguenau i Bas-Rhin (Alsace), var i mange Aar Gymnasielærer, bl. a. ved Lycée Louis-le-Grand, men samtidig Medarbejder ved Saglio's »Dictionnaire des antiquités grecques et romaines«. I 1904 blev han Doktor paa en Afhandling om Gudsdom i det antike Grækenland, *L'Ordealie dans la Grèce primitive*, og udsendte samme Aar sit andet større Arbejde, *La Solidarité de la famille dans le droit criminel en Grèce*, der skaffede ham Tilbud fra Collège de France om en Lærestol i græsk Ret. Glotz valgte at følge den Bane, der var afstukket med hans Disputats, og i 1907 blev han Professor i græsk Historie ved Sorbonne. I de følgende Aar skrev han en Mængde Afhand-

¹ Om Histoire de Belgique se Historisk Tidsskrift 9. R. V. 346—348, og 10. R. II. 714—716.